
DOKUMENTUM

AZ 1976. ÉVI HÍD IRODALMI DÍJ ODAÍTÉLÉSÉNEK DOKUMENTUMAI

Az 1976. évi Híd Irodalmi Díj bíráló bizottsága — Bányai János, Szeli István, Urbán János (elnök), Vajda Gábor és Végel László — a kiadóknak jelentései alapján a jugoszláviai magyar írók 1976. I. 1. és 1976. XII. 31. között megjelent alábbi műveit bírálta el:

FORUM: 1. Majtényi Mihály: *Betűtánc*, 2. Brasnyó István: *Tükrös madonna*, 3. Németh István: *Szomszédok vagyunk*, 4. Bori Imre: *Fridolin és testvérei*, 5. Pató Imre: *A Híd repertórium*, 6. Bogdánfi Sándor: *Magyari sirodalom*, 7. Gobgy Fehér Gyula: *Szent bolond*, 8. Várady Tibor: *Az egérszürke szoba titka*, 9. Gion Nándor: *Latroknak is játszott*, 10. Komáromi J. Sándor: *Szomorú tarisnya*, 11. Ács Károly: *Ének füstje, füst éneke*, 12. Tolnai Ottó: *Versek*, 13. Bognár Antal: *Textília*, 14. Matijevics Lajos: *Tíz, tíz, tiszta víz*, 15. Gerold László: *Színházi életünk I.*, 16. Bori Imre: *Miroslav Krleža*, 17. Szombathy Bálint: *Szerelmesek és más idegenek*, 18. Veszteg Ferenc: *Réják*, 19. Sinkovits Péter: *Drótsövény*, 20. Vankó Gergely: *Örvénygyökér*, 21. Burányi Nándor: *Hadjárat*, 22. Domonkos István: *Tessék engem megdicsérni*, 23. Németh István: *Lepkelánc*, 24. Holti Mária: *Bordásfal*, 25. Baranyai Júlia: *Vízbe vesző nyomokon*;

ÉLETJEL: 26. Petkovics Kálmán: *A kérdőjeles ember*, 27. Lackó Antal: *Vasasrapszódia*, 28. Pató Imre: *Az osztályharcos*;

HUNGAROLÓGIAI INTÉZET: 29. Tóth Ferenc: *Kálmány Lajos nyomában*, 30. Dér Zoltán: *Három tudós tanár*;

MAGÁNKIADÁSBAN: 31. B. Foky István: *Pétervárad*.

A bíráló bizottság 1977. március 9-én megtartott első értekezletén a következő javaslatot fogadta el: 1. az eddigi gyakorlatól eltérően a Díj odaítélése előtt, az irodalmi szerkesztőségek javaslatai alapján a bizottság figyelembe veszi az 1976-ban megjelent művek kritikai értékeléseit; 2. a bizottság tagja a Díj odaítélésére vonatkozó javaslatokat írásos formában teszlik meg.

Ennek alapján a bizottság körlevelet küldött a következő irodalmi szerkesztőségeknek: *Üzenet szerkesztősége*, Szabadka, *Új Symposion szerkesztősége*, Újvidék, *Híd szerkesztősége*, Újvidék, *Magyar Szó* művelődési rovata, Újvidék, *Képes Ifjúság* irodalmi melléklete, Újvidék, *Dolgozók*

irodalmi melléklete, Újvidék, 7 *Nap* irodalmi melléklete, Szabadka, Rádió irodalmi szerkesztősége, Újvidék, Televízió irodalmi szerkesztősége, Újvidék.

A körlevél szövege:

A Híd Irodalmi Díj bíráló bizottsága 1977. március 9-én megtartott ülésén, a bizottsági tagok javaslatára és a Díj odaítélése gyakorlatának társadalmasítása érdekében határozatot fogadott el, hogy felkéri az irodalmi folyóiratokat, a napilap és a hetilapok művelődési rovatait illetve kulturális mellékleteit, a rádió és a televízió irodalmi szerkesztőségeit, hogy az *1976-ban megjelent könyvekről írott vagy sugárzott kritikák, bírálatok alapján tegyenek javaslatot a bíráló bizottságnak a Díj odaítélésére vonatkozóan.*

A bíráló bizottság — Urbán János, Szeli István, Végel László, Vajda Gábor és Bányai János összetételben — továbbra is önállóan dönt a Díj odaítéléséről, és döntését írásban (a bizottsági tagok írásban megfogalmazott véleménye alapján) jegyzőkönyvben fogalmazza meg, de a döntéshozatal közben figyelembe veszi az említett szerkesztőségek javaslatait.

A szerkesztőségek által benyújtott javaslatnak tartalmaznia kell a folyóiratban illetve más információs eszközben megjelent vagy megjelenésre váró *kritikát* vagy kritikákat, melyek alapján a javaslat készült. A szerkesztőségek több könyvet is javasolhatnak díjra. A bíráló bizottság a javaslatokat a munkájáról készült jegyzőkönyv szerves részének tekinti majd.

Minthogy a bíráló bizottság következő ülését 1977. március 21-ére hívta össze, kérjük a szerkesztőségeket, hogy javaslataikat legkésőbb március 21-éig juttassák el a bíráló bizottságnak a Híd folyóirat címére.

Újvidéken, 1977. március 10-én

A Híd Irodalmi Díj bíráló bizottságának nevében
Bányai János s. k.

(A körlevélhez a bizottság mellékelte az 1976-ban megjelent és a Híd Irodalmi Díj szabályzata szerint figyelembe vehető könyvek jegyzékét.)

A körlevélre a *Magyar Szó* művelődési rovata, a *Dolgozók* kultúrrovata, a *Rádió* irodalmi szerkesztősége és a *Híd* szerkesztősége válaszolt. Az *Új Symposion* szerkesztőségének válaszát a bizottság nem vehette figyelembe, mert csak javaslatot tartalmazott a Díj odaítélésére vonatkozóan, bírálatot azonban nem.

A szerkesztőségek válasza a beérkezés sorrendjében:

A MAGYAR SZÓ MŰVELŐDÉSI ROVATA

Ács Károly: *Ének füstje, füst éneke*, Forum, Újvidék, 1976

Ács Károly azon kevés költőink közé tartozik, akiknek műve önmagáért beszél és nem szorul a kritikus jóindulatú, a szöveget csak bizonyos szempontból áttekintő (esszét író és nem verset elemző) belemagyarázására. Ezzel korántsem szeretném azt állítani, hogy a legtöbb Ács-vers tartalma már az első olvasás pillanatában kinyilatkoztatásszerű megvilágosodásként jár át bennünket s csak az élmény megerősítése teszi szükségessé az újraolvasást. A véleményem éppen ellentétes: meggyőződésem ugyanis, hogy költészetünknek mind a mai napig az ő versei a legbonyolultabb jelenségei — formailag és tartalmilag egyaránt. Ez az összetettség azonban nem a formateremtés képtelenségének (szellemi szemfényvesztésnek) a következménye, hanem a mondandó sokrétőségének, mely egyszerűsítés, szegényedés nélkül rendkívül változatos módon ölt testet. Ennek köszönhető, hogy a befogadó intellektuális erőfeszítését nem bosszankodás követi az idővesztés miatt, hanem megelégedés jutalmazza.

Hogy Ács milyen sokra becsüli a költészetet, az abból világlik ki leginkább, hogy több mint három évtizednyi természetből mindössze három kötetre futotta, s nagy fokú energiatöbbletét a kevésbé látványos, de nem kisebb összpontosítást igénylő és nem kevésbé értékes versfordítói gyakorlatában, elsősorban a jugoszláv népek költészetének tolmácsolásában élte ki. Ebből az egy életműnek sem csekély munkásságból kapunk ízelítőt az *Ének füstje, füst éneke* című kötetében Szerénység lenne ez? En inkább túlzott igényességnak mondanám, mivel keveselem az utószóban említett 900 műfordításnak a kiadványban szereplő alig harmincadrészét. A kezdés éveiből ritkábban képviselt, s az utóbbi évtizedben egyébként is ritkuló eredeti alkotások válogatása viszont annál inkább helyénvaló. Az átköltésekkel egyetemben egy egészen eredeti rendszerezés fogja keretbe őket, mely az ácsi „menetrend” elvéből éppúgy következik, mint az irodalomszemléletünkkel való lépéstartás igényéből. Ez pedig nem más, mint a „történetiség”, azaz a költői és fordítói természetválogatásnak az évek sorjázása szerinti beosztása, úgyhogy egy évegységre általában két-három költemény jut. Ezek egy-egy csoportja — az eredetiek inkább, mint a klasszikusokat sem mellőző átköltések — természetesen összefüggésbe hozható az évszámokkal egyidejű társadalmi szakasszal s a rá jellemző irodalmi ízléssel. A túl szigorú rostálás mégis hiányérzetet szülne, ha a könyv végén nem állna a rendkívül fontos bibliográfia, a költő verseinek és műfordításainak jegyzéke.

A költői számadást mottóként az évszámmal nem jelzett (egyébként 1957-ben írt) *Tanú* című jellegzetes, de talán nem a legjobb költeménye vezeti be. Sűrítetten találjuk itt azokat az Ácsot mindvégig nyugtalanító kérdéseket, melyeket formája abroncsával sikerült körülzárnia, hosszabb vagy rövidebb időre megnyugtatóan megfogalmaznia, de amelyek később kiújulnak, ahogyan a palackba zárt rossz szellem sem tűri örökké kényszerű börtönét. A *Tanú* ars poetica; sűrű, nagy terhéstől elnehezült formájú vers: nemhogy felesleges jelző, de még vitatható írásjel vagy kötőszó sincs benne, mint esetleg máshol, amikor a könnyedebb hangulat enged a rím vagy a szótagszám csábításának; amikor a rokokós játék külsőségeket, modort és kedélyt usztelő törvénye az irányadó. Már az indítás elárulja az érett költőt, aki ellentétben e darabja után sorjázó, tizenhetedik életévétől kezdődő kísérleteinek sorával, melyek a Tóth Árpád, Szenteléky, Ba-

bits, Kosztolányi és Szabó Lőrinc iskolájában inaskodó verselőt mutatják be, éppen a „bő álmokat” kerülte el, s a világban való erkölcsi játékozódás lehetőségére kérdez rá — de nem a korábbi meddön merengő kívüllálás, hanem a lelkes részvétel igényével. Nem lenne azonban költő, ha az utóbbi maradéktalanul sikerülne neki, ha lenne ereje lerúgni külön-világa nyűgét. Értelmiségi énjének látószögében, a „látás partján álló” előtt nem a „vértanú hazugságok” vonzóak, nem is a szív meggondolatlan túlbuzgósa, hanem a mindenség, a természet csodái elől sem elzárkózó tanú-lét, a „lihegve” „valló” és „tagadó” „mához tartozás”, mely ironikus ellenpontozásokon és kételkedő megtorpanásokon át abba a végső gondolatba torkollik, hogy „Se gyáván *hangos*, se hősin *szelid* / Szigorú *szívvél* állok *egyedül* / Vallató *mához* idézett tanú”. Ács különösen az indulás idején s az első kötetében, de később sem mindig törekszik a képekben való feloldódás teljességére, énjének a tárgyi világ megnevezésmódjában való feloldására. Szemlélődésébe mindig vegyül töprengés is, amire elsősorban az előbb érintett etikai kétségek készítenek. Ezek ritkán torkollanak vízióba; ehelyett inkább metaforák segítségével, képi gondolkodás révén tárgyiasulnak. A teljes feloldódás és a tartózkodó viszolygás között hanykódó én évekig szinte mindenható ura a költői énnak, melyet a rossz értelemben vett hagyományosságtól a nagy változatteremtő erő kímél meg. Az ilyen verseket ha nem teszi is naggyá a történetiség elve, de mindenképpen igazolja. Az ötvenes évek közepén megírt költészet összetevőit, melyeket e kötet élén álló *Tanúval* kapcsolatban már érintettem, csak egy külön tanulmány fejthetné ki érdemük szerint.

(*Kilátó*, 1977. márc. 19)

VAJDA Gábor

Baranyai Júlia: *Vizbe vesző nyomokon*, Forum, Újvidék, 1976

Nagyszabású elméletünk, ügyes kompilációnk született már a jugoszláviai magyarság hagyományainak körében, csak éppen az eredeti munkáknak vagyunk híjában. Ennek, persze, megvan az érthető oka: a kutatásokhoz a tárgykörtől függően mindig több vagy kevesebb évre van szükség, különösen akkor, ha nem gépies köteleltségteljesítés, a kutatási határidő lejártának módszeralapító, anyagkurtító közelsége, a kutatási tények újabb felületeinek — vetélytársakra féltékenyen sandító — birtokbavétele sürget, hanem a bensőséges kapcsolat, mely ember és környezete között mindennapi munkájában alakulhat ki, s amelynek végeredménye, a tájmonográfia csupán rögzítettsége, kommunikatív volta, áthagyományozhatósága révén mondható magasabb rendűnek. Ehhez a típushoz tartozik Baranyai Júliának a Baranya történelmét és kultúrtörténetét magába foglaló könyve, a *Vizbe vesző nyomokon*.

A szerzőrc véletlenül sem lehet ráfogni, hogy a protestáns templom tornyából szemlélődik: a földrajzi terület őstörténetének archeológiai leleteiből és feltevéseiből indul ki, majd a honfoglalás és korai magyar feudalizmus maradványainak, továbbá a reformáció emlékeinek felelevenítésén át jut el a múlt századig és érkezik Baranya mai íróvendégeiig. Munkájának három szembetűnő erénye van: adatai között sokat saját szorgalma ásatott ki vele, bár a „forrásművek” a megfelelő tudományos irodalomban való jártasságáról is tanúskodnak; a helyi kultúrtörténeti vonatkozásokat nem önmagukban, hanem a magyar és az európai

korabeli történelmi eseményekkel, valamint szellemi áramlatokkal összefüggésben mutatja be; stílusa a szellemtörténeti szinkrón módszer időnkénti alkalmazása mellett és az emberi sorsok iránti plebejus fogékonyságon kívül a pozitivisták szárazságát ellensúlyozó személyes hanggal, elégikussággal színeződik, s olykor zamatos baranyai kifejezésekkel is gazdagodik. Íme egy példamondat: „A barátok nem nagy vásárt csináltak ma a bünbocsátó levelekkel, de a gárdián vidáman töntörgött egyik csoporttól a másikig, és gyermeketeg elámolyodott tekintete odatapadt a sötétszemű, ikényszeredett mosolyú lányok, menyecskek barna karjára, elefántcsontszínű képére, vérhálós szeme csillogott, a két rózsaszínű zsírpárna ragyogott az arcán.” Az ilyen szépirodalmi beütések nem hígítás benyomását keltő stílusvirágok, hanem a kurta adatok meghosszabbításának eszközei, kísérletek a halvány körvonalak mögött ma már kirajzolódhatatlan egykori valóság megidézésére.

Sok reformátor, akiket korábban az egyetemes magyar kultúra megújítóiként, a magyar nyelv érvénybe juttatóiként, s egyszersmind polgárisultabb s ennek megfelelően felvilágosultabb emberi és kulturális viszonyok élharcosáiként ismertük, Baranyai Júlia szintézisében európaiságukban, gyakori meneküléseikben is szülőföldjükhez hű forradalmárokként kapnak helyet, akiket inkább megtúrt a török, mint a Habsburg-házhoz húzó pápisták. Ezt természetesen a tények íratják vele, nem az elfogultsága, mert arra sem mulaszt emlékeztetni, hogy az unitárius Alvinczi György a protestánsok egymás közti marakodásának kiderítetlen körülmények között esett áldozatul.

A Janus Pannonius Dráva környéki születésével, pécsi püspökségével, s az ugyancsak Baranyából elszármazó Laskai Osváttal megalapozódó hagyománybeli folytonosságnak (mely azonban csak a reformáció idején lehetett először tudatos) a XVII. század végén a török kiűzésével és a kurucok, valamint a „rákok” pusztító háborújával szakad vége, hogy újabb telepítések és beolvadások után a múlt században adhasson ismét hírt magáról. S nem is akárhogyan. Ha a vajdasági parasztot Senteleky nem egészen alaptalanul, de mindenképpen túlozva stilizálta az időtlen butaság jelképévé, akkor a monográfiaíró ezzel éppen ellentétes baranyai példával szolgálhat, nem hiába jegyzi meg, hogy a mai népnyelvben is előforduló latinos hangzású kifejezésekben alighanem a „régii latin oskola emléke”, a XVI. századi vörösmarti gimnázium utóhatása kísért. Béni Izsák Ferenc ugyanis, aki bortermelésből szerzett jelentős vagyont, tovább látva szűkebb háza tájánál, felkereste az akkor Torinóban tartózkodó Kossuthot. E találkozást az utóbbi lelkendezve említi egyik levelében.

Csak egyetlen múlt századi baranyai író emelnék ki Baranyai Júlia plasztikus portréi közül: Ács Gedeont. Azonban a szerző józan lelkesedése magával ragad, úgyhogy nem lehet őt nem idézni: „Egy eredeti, szabadelvű, széles látókörű szellem és íróművész tolmácsolásában ismerhetjük meg már e naplórészletekből is az emberiség tán leghősibb évtizedének sok eseményét, alkadját. Ha hiánytalanul közzétennénk e visszaemlékezéseket, milyen új fényt derítenének a 48-as történelmi eseményekre és szereplőikre? A napló írója Lonfello, Emerson és Irving szellemi síkján mozgott, s azonkívül igaz ember volt; évekig nem fogadta el a csillagos unió polgárjogát, mert embersége nem járulhatott olyan törvényekhez, amelyek kiadják a szökött rabszolgát. Nemcsak a történéseket érdekelhetné ez a napló, hanem írók, tanárok figyelmét is felkelthetné. Ács Ti-vadar szerint hosszú tanulmány van benne Arany János lírai költészetéről és meglepő gondolatok a magyar vers lelkéről, szerkezetéről. A napló olvasója el-

kísérhetné Everist Hucot a tibeti földre, amint e vidék néprajzi vonatkozásait tanulmányozza, bepillantathatna Washington Irving családi szentélyébe, megfigyelhetné Copwayt a kihalt indián törzsek között.”

Ennyiből is láthatjuk, hogy Baranyai Júlia munkája mérföldkő a jugoszláviai magyar hagyománykutatásban.

(Kilátó, 1977. jan. 15.)

VAJDA Gábor

A DOLGOZÓK KULTÚRROVATA

Baranyai Júlia: *Vízbe vesző nyomokon*

A *Vízbe vesző nyomokon* című, napokban megjelent Forum-kiadvány úgyszintén vidéki szerzőt, s nem is akármilyen szerzőt emel a legkiválóbb tájkiutató íróink sorába. A baranyai Vörösmarton élő és alkotó Schneider, írói nevén Baranyai Júlia egy több mint háromszáz oldalas könyvben adja közre a Dráva-szög történetére vonatkozó igen gazdag ismerettárát, illetve eredeti kutatásainak eredményeit, valamint személyes emlékeinek, tapasztalatainak gyűjteményét. Baranyai Júlia könyve a teljesség igényével lép elénk, mert egy vidéknek, tájnak nem csupán száraz történelmi anyagát, hanem a minden történelmi, sőt történelemelőtti korban ott élt, ott megfordult emberek személyes szerepét, jelentőségét és mindenekelőtt szellemiségét is megrajzolja. A könyv sok más hasonló kiadványunkét meghaladó nagyvonalúságát és jelentőségét fokozza az anyag feldolgozási módja is, mert messzemenően figyelembe veszi és alkalmazza a vonatkozó hazai és külföldi kutatások legújabb eredményeit. Baranyai Júlia könyve példamutató lehet abban a tekintetben, miként lehetséges és érdemes szűkebb pátriánk egyformán gazdag távolabbi és közelebbi múltjával s jelenével foglalkozni.

1976. december 9.

V. J.

AZ ÚJVIDÉKI RÁDIÓ IRODALMI SZERKESZTŐSÉGE

Németh István: *Szomszédok vagyunk*

Még nem mondtam el senkinek, de most nem hallgatom el. Most nyíltott rá alkalom, hogy bevalljam: esztendőök óta úgy nyitom fel az újságot, hogy megnézem, van-e benne Németh Istvántól valami. Ó, hiszen tudom én jól, hogy tele van az újság fontosabbnál fontosabb dolgokkal, világra szóló eseményekkel s amiket ő ír, Németh István, egyszerű, hétköznapi dolgok, egyszerű emberekről, amiket megírni talán nem is nagyon érdemes, mert nincs bennük semmi új, semmi izgalmas vagy épületes, és mégis... Egy-egy darab élet rejtőzik ezekben a rövid, alig sóhajtásnyi írásokban. Mit rejtőzik! Elének tárul, megállít, mellbe ver, egy ideig semmi más nem érdekel, csak ami a néhány sorból, az egyszerű

emberi sorsból megmutatkozik. Néha csendesen, szerényen, halk rezignációval, mintha itt már semmi se segítene, máskor harsányan kiáltva a tanulságot vagy az örömet, hitet, vallomást, hogy mindenki meghallja: érdemes élni!

Legtöbbször úgy érzem — s bizonyára nemcsak én, mások is —, hogy amit megláttam és megírt, azt én is pontosan így láttam, az így igaz, s egyetlen szavához se férhet kétség. Pedig hát nem ugyanabból a látószögből nézzük a világot, mint Németh István, utaink is másfelé visznek, más vidékre, más emberi közösségekbe, és mégis ugyanaz a kép és igazság tárul elénk. El kell hinni neki, mert hitele van a szavának! Nemcsak művészi, erkölcsi hitele is.

Egy tisztességes világszemlélet, egy jóra figyelmeztető szándék mutatja meg ezekben a rövid írásokban a világot. Eseményből, helyzetrajzból, az alak portréjából csak annyi, amennyi a pár sorba belefér, és mégis mindig hiánytalanul benne van a színtér, teljes atmoszférája és az egész sorsa annak, akiről a megfigyelését, illetve tűnődését feljegyezte. Nem mintha a látott világnak lennének rendíthetetlen pontjai, hanem mert az író néz szét mindig a maga erkölcsi törvényei szerint az életben. És az értelem szenvedélyes keresésének engedve ebben a változó világban, ahol mindenki elhagyott valamit és mindenki százszorososan szeretné visszakapni, amit elhagyott.

Németh István a faluból indult el, aki tudja már milyen célok után, és mind erőteljesebben érezni írásából a visszavágyódást. Ezekből a most megjelent írásokból, új könyvből is, amelynek a szimbolikus *Szomszédok vagyunk* a címe. Az elidegenedés korában, amikor, ha szomszédok is vagyunk, semmit se tudunk egymásról, mi is így döbbenünk a valóságra, a magányra, s miközben újjáteremtjük a világot, az elvesztett éden fájdalma sír fel bennünk vigasztalóan. És jó, hogy az örömmek is, a megelégedettségek is vannak megható bizonyítékai Németh István könyvében, s épp ezért meggyőzőek az erről szóló megfigyelései, mert a sötétebbekről se hallgatott.

Új könyv — új írás, 1976. XI. 15.

HERCEG János

Németh István: *Szomszédok vagyunk*

Immár afféle klasszikus művek sorozataként jelennek meg Németh István publicisztikai kötetei...

Mi a titka, kérdem mind gyakrabban, Németh különös népszerűségének, tekintélyének, mi a titka kéthasábosainak — egyhasábosainak —, Németh újságírásának, írásművészetének?

Talán: az egyensúly. Igen, Németh sosem billen ki bölc — nosztalgikus állapotából, centrumából. Mondatai is valami terápiahatású nyugodtságot, csöndöt lehelnek a napisajtó szükséges zűrzavarában. Egyszerűek, leredukáltak, mégis mintha csak ezüstbe, pontosabban fába (ahogy ő mondaná kedvenc mestereivel: puha nyárfába, vagy gőzölt diófába) lennének vésve, faragva: érezni rajtuk a mives kéz melegét.

Egy új környezetbe, nagyvárosba került, változó életformájú ember nosztalgiaja a kisváros, a falu, a tanyavilág — a természet tisztasága, a nagy kupola, a tiszta égbolt után összkomfortos kalitkájából — legegyszerűbben talán így határozhatnánk meg a Németh István-i helyzetet, látószöveget. A vidéki élet-

forma s természet minden mikrojelensége érdekli, minden fűszál és minden ízes szó... E nosztalgiaszülte apróságait nem is becsülném talán olyan sokra, ha nem érezném — éppen a kötet utolsó részében, az azóta is megjelenő Esti jegyzetekben —, hogy egy életbölcselet, életbölcsélet, egy világnézet alapját hordják ki, képezik. Ha nem látnám immár egészen bizonyosan, hogy ez a „falurporter” (ahogy Gerold nevezte szerzőnket előző kötete utószavában) lassan a nagyváros lakójává — riporterévé, lírikusává — tudott lenni, anélkül, hogy valamit is fel kellett volna adnia; anélkül, hogy egyensúlyából kimozdított volna.

Emeleti ablakán ugyanaz a meleg — mondatú — kamera vizsgálódik, mint a tanyákon, és, ami a legfontosabb, mindinkább magának is tudja fordítani e kamerát.

Egy gondolkodó lírikust ismerünk meg az Esti jegyzetekből, melyeknek „világos rendszere”, immár mi is elmondhatjuk, mint mondotta volt Németh László Kosztolányi kapcsán: szonettszerű, zárt formává lesz.

Nyelve, mondata is új, merész mozzanatokat hoz, új dimenziókat mutat.

„Furcsa félelemélményem — mondja — nem homályosodott el; nem oldódott fel, mert arról, bár óriási megkönnyebbülést jelenthetett számomra, nincs emlékem, hogy akkor Topolyánál megállt volna velünk a vonat, s elhagytuk volna ennek a szuoksűrűségű félelemnek a házat.”

Talán felesleges is kihangsúlyozni, hogy ez a mondat új valami Németh írásművészetében — és új mind nyelvileg, mind filozófiaiilag „a szuoksűrűségű félelemnek a háza” is.

Idézzünk még két jegyzetből annak bizonyítására, hogy ez az átalakulás már megtörtént, véglegessé lett:

„Néha hideglelős kacagást hallok egy óriási üres teremben. Bedugom a fületem, és hallom ezt a kacagást. Ahogy az önámítás falairól a hangok visszaverődnek.”

És a másik:

„Valóban vannak az embernek olyan pillanatai, amikor a legelviselhetetlenebb számára önnön létezése.”

Persze, ez az új Németh István-i életbölcsélet (mely hol Veres Péter kései naplótörredékeit, Déry fanyar „hordalékait”, hol pedig Illés Endre könyörtelen kis metszeteit juttatja eszünkbe) az előző írásokban hordatott ki, már azokban is ott van.

A Pacsirta című egyhasábosban említett „finom fájdalomra” gondolok például. Vagy álljunk meg, s hallgatózzunk egy kicsit a Két csend című kis remekműnél (mely a Tenger felettel képez egységet), annál is inkább, mivel, mint már jelezte, az egyensúly végső megnyilatkozás formája éppen a csend.

De kiemelhetnénk még a kötet talán legjobb írását, a Jel a bódé falán címűt is, hiszen, mint a Németh István-i följegyzés ars poeticája is értelmezhető...

Az egyhasábosok és az Esti jegyzetek is egy-egy tárgy, emlék, arc, helyzet felvételei, rajzai, mind élesebb, mind tökéletesebb felvételei, rajzai — egy véglegesülő életbölcselet keserű édes párlatával belengve: elég a Kertmozi kis kínai festményét vagy a Moly-lepke felvillanó szemének túrajzatát említeni...

Azon kapom magam, hogy máris azt számolgom, mikor kaphatjuk kézhez Németh publicisztikájának harmadik kötetét, mikor kísérhetjük tovább e mérész vállalkozást, nehéz kalandot...

Bori Imre: *Fridolin és testvérei*

A huszadik század modern magyar prózájának előkelő családi összefüggését rendezte meg új tanulmánykötetében Bori Imre. A találkozót során a Cholnokyakkal kezdte, majd Krúdyval folytatva Kosztolányival fejezte be. Negyven évvel ezelőtt Szerb Antal még egy másik családban, a stílrromantikusokéban jelölte ki Krúdy Gyula helyét Bródy Sándor és Szomory Dezső között, a Szindbád írójának gordonkahangján kívül talán csak elvesztett időérzékét méltatta olyan figyelemre, amelyben a zseni iránti tisztelet is benne volt.

Bori a szecesszió útján elindulva találkozott Trivulzio, Fridolin és Szindbád íróival, Kosztolányit már egy távolabbi, de nem kevésbé előkelő atyafiságból szólítva közzéjük. Az ő megjelenése ugyanis már a befejezése volt egy korszaknak. A Cholnokyak hatása addigra észrevétlen maradt, Krúdyé viszont — Proust és Virginia Woolf közvetítésével — egy időben csaknem általánossá lett. Körülbelül akkora izgalmakat keltve, mint a képzőművészetben Naikonipán országa, illetve a másik örült festő, Csontváry Koszika Tivadar posztumusz kiállítása. Persze csak azért, mert ők is ugyanannak a világnak a nyelvén beszéltek, amelyet nosztalgia és csömör, elszigeteltség és finitizmus teremtett.

Bori érthetően Krúdy Gyula írásművészetét állítja vizsgálódása központjába, legendákat tisztázza körülötte, elhamarkodott megállapításokat helyreigazítva, így például azt, mely szerint Krúdy Mikszáth Kálmán művészetének folytatója volt, korához is természetesen nagyobb távlatot véve s társadalom-politikai szempontokat alkalmazva.

És mégsem nagy elemzőkészsége, bátor igazságtevése s új mozzanatokra figyelmeztető észrevételei azok, amelyekkel az olvasó tetszését megnyeri, hanem a beleélési szenvedélye, az az érezhető élvezet, ahogyan ez az egzotikus kirándulás magával ragadja. A Cholnokyaknak persze nincs akkora birodalmuk, mint Krúdyknak, s bár Prikk menyeyi útja van olyan izgalmas, mint Szindbád hazatérése a halálból, a kaland jóval rövidebb, s abból is sokat elvesz az alkoholmámor lélektani magyarázata.

A nagy olvasóélmény Bori számára is Krúdy marad, a kínálkozó szép idézetek végtelen áradásával, ahol a megszokott ádillt és a nem kevésbé megszokott meglepetést sosem unja meg az ember. Hatalmas tanulmányát minden bizonnyal komoly irodalomtörténeti apparátussal teszi méltatás tárgyává, ahogy illik, a kritika. Bennünk az el-elrévedései keltenek tiszteletet, a kritikus lírája, ahogy odaadja magát minden kötelező hűvösséget és impaszibilitást félretéve Krúdy elbűvölő mutatványainak, a hangnak és varázslatnak, amely valóban egyedülálló — talán nemcsak — a magyar irodalomban. Voltak okosabb, nagyobb tudást és tájékozottságot megkövetelő tanulmányai, voltak imponzansabb irodalomtörténeti vállalkozásai — rokonszenvesebb ennél a kötetnél kevés.

Együtt, 1976. X. 4.

HERCEG János

Baranyai Júlia: *Vízbe vesző nyomokon*

Egyéni műfajú, a történeti, kultúrtörténeti esszé stílusában megírt alkotásnak hirdeti a fülszöveg Baranyai Júlia most megjelent, egy szorgos életút szép eredményét jelző könyvét.

A sajátos műfaji jelleg hangsúlyozása nem is túlzás: a szerző írásmódszerének ismerői a könyv előzményét képező újság- és folyóirat-közlemények után most az egybeszerkesztett részletek egészen is fölismerhetik az élményszerűen átfogott s ugyanúgy megjelentett témához, a jugoszláviai Baranya történetének és művelődéstörténetének fontos fejezeteihez való összetéveszthetetlen viszonyulást.

E sajátos stílus műfaji konkretizálását viszont nem az esszé műfajterületén véljük leginkább lehetségesnek. A történeti és kultúrtörténeti esszé ugyanis inkább az eszmék, ideológiák, történelmi és művelődéstörténeti szellemi irányzatok részben szubjektív megragadására asszociáltat, Baranyai Júliának pedig nem fogalmiak és testetlenek az igazi hősei. A történelem az ő számára — legyen az bármilyen „régii” bármennyire ködbe vesző is — mindenkor *életet*, küzdő és győző, harcoló és elbukó vagy éppen félúton megtorpanó *emberi* életeket jelent, s ezeknek a megjelenítését, alkotói életre keltését tartja elsődleges írói feladatának, nem pedig az eszmetörténeti rész kérdéseinek mélyreható boncolását. Az ideológiatörténet helyett az ideológiákat megtestesítő *konkrét emberek* történetét, a korok szellemi jellegzetességeinek absztrahált összegezése helyett az eleven figurákkal teli *élet* rajzát tartjuk Baranyai Júlia legsajátosabb alkotói eredményének.

Emberek, életek, élettörténetek: szerzőnk igazi hőseinek változatos — had- és jogtörténeti, tudomány- és folklórtörténeti, iskola-, egyház-, irodalom- és színháztörténeti — galériája már önmagában is a könyv módszertani jellegzetességére utal. Az *esemény*, a *történet*, a *fabula* elsődlegesen *szépírói* megszerkesztése révén állnak eléink Baranyai Júlia nagy szeretettel övezett Dráva-szögi figurái, s nem pedig a szellemi portré tudományosan-szárak és aprólékos kidolgozása révén. Kétségtelen *epikus* hajlam érvényesül tehát szerzőnk módszerében, a régés-régi és közeli, a ködbe vesző és a még tapintható múlt szépírói fantáziával történő rekonstruálásának és megelevenítésének a képessége. Nem véletlen, hogy könyve alkotóilag legsikeresebb fejezeteinek azok tűnnek számunkra, amelyek egészükben vagy egyes részleteikben novellisztikus szerkesztésűek: A laskói búcsú, Sztárai Mihály, Veresmarti Mihály, Ács Gedeon, Ács Zsigmond, B. Szabó György...

A megelevenítés képessége azonban nemcsak szép írói epikus erénye a *Vízbe vesző nyomokon*-nak. Ha ugyanis a történetírás műfaji sajátosságai felől kezledünk hozzá, szintén az életesség és életszerűség kíváncsozók elmitésére legelőszőr. Egy önmagában nem túl sok konkrétumot tartalmazó, de azért jelzéseként mégiscsak tartalommal bíró hasonlattal azt is mondhatnánk, a történész Baranyai Júlia módszertani eszménye sok vonatkozásban olyan, mint az egyre népesebb olvasótáborot lenyűgöző Nemeskürty Istváné. S nemcsak módszertani eszményről, de annak sikeres megvalósulásáról is tanúskodnak e könyv legjobb lapjai. Amikor például a legkülönfélébb hadak történelmi átjáróházául is szolgáló, s éppen ezért oly sokszor földúlt és sokat szenvedett Dráva-szögünk ősrégi nevezetességéről, a rómaiak megalapozta Hadi útról számos előzetes említés és szerepeltetés után egy helyütt azt olvassuk, hogy e nevezetes út is „...látta tehát a keserű arcú, összeszorított szájú Valk Bortyánt, amint Monostoron, Keskenden és Dárdán át Eszék felé üget ködmönöseivel”, akkor e képet közel sem a szándékolt literarizálás kellékeként értelmezzük, hanem a megelevenítés képességével sikeresen élő történetírói módszer remek megvalósulásaként — csodáljuk. Hisz a Hadi úton a könyv előző lapjain annyiféle népség és had

elvonult már eleven nyüzsgéssel, hogy Vak Bottyánunk átvonultatásának nem valami cikornyás stilszűkei dekoruma, hanem nagyon is funkcionális és adekvát megjelenítési eszköze ez a kép; a Hadi út annyi előzetes — több évszázados, sőt évezredek — látvány után egyféleképp csakugyan „látta” a legendás kurucot is...

A magyar és délszláv történettudomány s a jugoszláviai magyar irodalom- és művelődéstörténet szakspecialistái a *Vízbe vesző nyomokon*, alapvető értékét nyilván a Dráva-szög történelmi múltjának egységben láttatása és viszonylag sokrétű megközelítése, vagyis a szintézisre törekvés szempontjából ítélik majd meg. Eközben, természetszerűen, adódhatnak olyan részkérdések is, amelyeket a csak régész, csak demográfus, csak egyháztörténész és egyéb szakspecialista másként ítélt meg és másként árnyalt, mint a szakbarbársággal meg nem terhelt, sokoldalú érdeklődésről és jártasságról tanúskodó szerzőnk.

Az azonban számunkra nem kétséges, hogy epikus és történelemmegjelentető erényei elévülhetetlen alkotói dokumentummá teszik Baranyai Júlia életművel fölérő könyvét.

*Szempon*t, 1976. XII. 14.

BOSNYÁK István

Baranyai Júlia: *Vízbe vesző nyomokon*

Vízbe vesző nyomokon, ez a címe Baranyai Júlia könyvének, s a tartalma lírai történelem. A helyszín az oly sokszor megénekelt latin Dunántúl elfelejtett csücske, kicsi, mindössze ezerháromszáz négyzetkilométernyi terület, amelyet a medréről gyakran kilépő Duna, illetve Dráva szokott elárasztani, népet és termést egyformán tönkretéve, hogy aztán a fölébe hajló szőlőhegy bő termésével megint csak lemosolyogjon rája, s a nyári nap reszkető párafelhőkkel vonja gyöngyházfénybe a tündéri tájat. Ez a Dráva-szög. A kései magyar középkor viharos hitvitáitól hangos vidék, a reformáció fellegvára, ahol Sztárai Mihály állt estebe hajló délutánokon a füves templomdombra, hogy méla hegedűszóval fogadja a mezőről hazatérő népet, gyorsan egy kis tüzes beszédet is rögtönözve a pápák romlottóságáról. Itt fordígatta híveinek okulására Laskai János a bölcs Aesopus meséit, később pedig Arany János barátja és tanártársa, Ács Zsigmond a strattfordi vadászó világraszóló színjátékát, a Velencei kalmárt. Pécestől délre, Eszékthől északra, anélkül, hogy a „hősvértől pirosult gyászter” komor történelmi fényének legalább egy sötét sugara beragyogta volna. Gyepű volt, senki földje, úgy kaptak ajándékba Savoyai, a törökverő, hogy aztán a Habsburgok tisztartói gazdagodjanak meg rajta.

Mindebből semmi se maradt. Csak a Duna és a Dráva fenyegető hullámverése, ha odafönn megduzzadnak a folyamok, hogy aztán itt tépje lenn a gátakat az ár. Északon és délen néhány sokác falucska bújik össze, középen a kálmínista maradték. Itt-ott egy-egy orszolpos tornác vagy faragott kapubálvány emlékeztet a régi időkre, s pókhálós prészázalk partba vágott padkáin száll olykor a sóhaj a régi időkről szóló legendák után, amikor itt volt a vidék első főiskolája, s nagyasszonyok selyme suhogott a méltóságosan terpeszkedő udvarházak lépcsőin.

Baranyai Júlia a legendák fölött időzik el rezignált mosollyal. Néha elka-

landozik, történelmi tények helyett emlékeket követve, s így lesz szép a könyve. Így lesz érzelmes földrajz és lírai történelem, megannyi finom észrevétel és szubjektív vallomás beleszővésével.

Mi azonban, akik könyvének anyagát korábbról ismerjük, kicsit megcsönkítettnek látjuk a kinyomtatott művet. Az egész kompozíció így talán kerekesebb és zártabb, mint a kézirat sok-sok kiterőjével. De a vidék is zártabb lett, mint ha csak a világgal összekötő útjait el-elvágta volna holmi literátori igyekezet. Néhány felejthetetlen képre emlékezünk, méghozzá a közelmúltból, s hiányoljuk a színes kiterőket. És remek alakok, jellegzetes baranyai típusok tűntek el ezen a szerkesztői balféneken. Hiányzik a távolabbi vidékek átsugárzása sok-sok derűvel és ízes történettel. Hiányzik a szerző diákkorának fejezete, ami ezt a szubjektív könyvet annyi finom szállal fűzte a valósághoz és a változó világ eseményeihez.

Ezt persze csak közvetve jegyeztük meg. Baranyai Júlia könyvének most már így kell megállnia a helyét. És nemcsak megállja s készíti a kritikát a legteljesebb elismerésre, de szíveket is meghódít majd ezzel az ő olykor derűs, máskor fájdalmas szerelmi vallomásával arról a messzibe vezetett kis baranyai világról, melyet ő Dráva-szögnek nevez.

Együtt, 1977. I.

HERCEG János

A HÍD SZERKESZTŐSÉGE:

Varga István: *Menet közben* (Brasnyó István: *Tükrös madonna*), *Híd* 1977/1, 109—113. old.

Utasi Csaba: *Két regény tanulságai* (Gion Nándor: *Latroknak is játszott*), *Híd* 1977/3, 392—395. old.

Varga István: *A Virágos katona folytatása* (Gion Nándor: *Latroknak is játszott*), *Híd* 1977/4, 527—530. old.

A bíráló bizottság tagjainak írásban benyújtott javaslatai:

BÁNYAI JÁNOS:

Veszteg Ferenc: *Réják*

Domonkos István: *Tessék engem megdicsérni*

Brasnyó István: *Tükrös madonna*

Az elmúlt év könyvtermése az utóbbi kiadói évek átlagától nem annyira a műfaji, mint inkább az egyes műfajokon belüli változatosság jeleivel tűnik ki. A *Gyökér és szárny* költői antológia a jugoszláviai magyar költészetet egy aránylag magas szinten stabilizálta; ha kollektív művet díjazni lehetne, nem volna kérdéses, hogy éppen ez a funkcióját teljes mértékben betöltő antológia az elmúlt év legjobb könyve, annak ellenére, hogy elsősorban költészetünk közelmúltját, nem a folyó költői termést prezentálja. Ez volt a feladata, és ha csak ártékintjük az elmúlt év költői — verskötetetekbe gyűjtött — termését, könnyen kiderül, hogy a *Gyökér és szárny* olyan irodalomtörténeti dokumentuma a jugoszláviai magyar költészet háború utáni termésének, melynek értékei

a mai költői produkció termésével szembesülve mutatkoznak meg igazán, mégpedig elsősorban abban, hogy az „élő irodalom”, az antológiai után született költészet értékszinthe nemegyszer alacsonyabb az antológia átlagánál, de ugyanakkor jelentős mértékű eltérést is mutat azzal szemben, s ebben a pillanatban ennek az eltérésnek a számbavétele a lényegesebb feladat, hiszen ha az antológia (legtöbbször pontos válogatással) már egy látszólag nyugvó (tehát túlhaladható és megkerülhető) helyzetet jelöl, az eltérések távolabbra mutatnak, irányt szabva egy újabb, sok szempontból jellege és természete szerint is más formájú költői jelen idő kialakításához.

Költészetünk jelenét két szinten is szembesülve látjuk a *Gyökér és szárny* világával. Az elmúlt év költői termése ugyanis a költői életmű sajátos „öninterpretációjától” (Ács Károly: *Füst éneke, ének füstje*) négy fiatal költő első kötetéig terjed. Az utóbbiak közül Veszteg Ferenc *Réják* című köteté költészetünk egészének viszonylatai között is kiemelkedő alkotás. És éppen ez a két egymástól különböző könyv mutat sajátos viszonyulást a *Gyökér és szárny* költői képletéhez; Ács Károly könyve igazolja és alátámasztja az antológiával megfogalmazott költői világképet, hiszen teljes egészében az ott kidolgozott költői értékszint összefüggései között vizsgálható, míg Veszteg Ferenc köteté az antológiától való, természetesnek vehető elrugaszkodás példája. Éppen ezért rendelkezik ez a kötet a viszonylagos újdonság revelációjának meghatározó jegeivel. Nem a megszólaltatott költői eszközök (ezeknek nagy része kimaradt az antológiából), nem is annyira a sajátos költői témák alapján igazolható kritikailag a *Réják* újdonsága, mint éppen azzal, ahogyan ellenállva beletartozik, ahogyan bírálva vállalja és ezzel egyidőben meg is haladja az antológiával bemutatott költészeti helyzetképet. Hasonló módon renthagyó vállalkozás Domonkos István *Tessék engem megdicsérni* című köteté. Szokásos módon a gyermekvers közé soroljuk ezt a kötetet, s logikusnak tartjuk, hogy értékeit a gyermekekhez szóló költészet viszonylatai között határozzuk meg. S eközben a kötet fontosságára, jelentőségére mutatunk rá. Ezzel az eljárással azonban leválasztjuk Domonkos kötetét arról a költői világképről, amelyhez a benne megfogalmazott költészet-fogalom alapján tartozik. Mert, szerintem, Domonkos kötetének nemcsak azon értékeit lehet kiemelni, amelyek alapján gyermekköltészetünk legszebb darabjait véljük benne felismerni, hanem annak alapján is, ahogyan ez a kötet a költészetet interpretálja, ahogyan „magas” költészet a javából.

Ez a csak viszonylatokat meghatározó áttekintése az elmúlt év költői termésének, természetesen a legjobb alkotások kiemelésével, költészetünk kilombosodását bizonyítja és költészeti jelenünk változatosságát. Éppen ezen összefüggések alapján javaslom a Híd Irodalmi Díjjal való kitüntetésre Veszteg Ferenc *Réják* és Domonkos István *Tessék engem megdicsérni* című kötetét, ezekben a kötetekben láttam meg ugyanis a díjjal való *felfedezés* esetleges lehetőségét, s ez a felfedezés egyúttal biztos költői és esztétikai értékek meghatározását is jelentheti. Tehát egy sajátos költői eredmény *nyugtázását* is.

Sajátos módon, az elmúlt év prózai termése nem mutat ilyen változatosságot. Prózánkban inkább a tematikus változatosság uralkodik, ugyanakkor azonban megfigyelhető egy korábról már ismert, néhány évnny kihagyás után erőteljesen felújított vonulat, a *helyi színek új értelmezésének* beérése. Ez a vonulat lassan ismét uralkodó orientációvá válik, s az irodalmi knitika dolga, hogy értékeit vagy kudarcaikat megnevezze.

Ebben a pillanatban bizonyos, hogy mind Gobby Fehér Gyula történelmi regénye, a *Szent bolond*, mind Gion Nándor új, a *Virágos katonával Latroknak is játszott* közös cím alatt megjelent regénye a *Rózsaméz*, mind pedig Brasnyó Istvánnak *Tükrös madonna* című, kisregényt is tartalmazó novelláskötete ennek a vonulatnak az elmélyítését jelzi, eltérő eszközökkel természetesen, s bizonyos mértékig más eszmei hozzáállással is. És az elmúlt év prózai termésében ez a vonulat a maga határai között erősebb és határozottabb, mint a tőle részben vagy egészében eltérő másik, a helyi színeket figyelembe nem vevő prózai törekvés, kivéve Varga Zoltán *Hallgatás* című kisregényét, mely — minthogy folyóiratban jelent meg — a díj odaítélésekor nem vehető számításba. Figyelmeztetni kell azonban arra, hogy a két látszólag egymásnak feszülő törekvés kiegészíti egymást, mert az uralkodónak nevezett orientáció sem dolgozik a helyi színek joggal bíralt hagyományos értelmezésével, és az ezzel ellentétésnek jelzett sem időn és téren kívüli (vagy kívül rekedt) prózaírás.

A helyi színek újszerű elbeszélő koncepciója ugyanis nem a megragadott epikai világ újdonságában mutatkozik meg elsősorban. Az epikai világ tartalmi megragadása elmunkálát csupán, s ez sokféle lehet, de a sokféleség ellenére is mindig egyenrangú; támaszkodhat a történelem kútfőire, mint a *Szent bolond* szerzője, de — mint Gion Nándor — a két háború közötti élet dokumentumait hozhatja felszínre az emlékezés, a múltat még jelenként őrző szemtanúi tanúskodások számbavételével. Velük szemben Brasnyó István — már egy összetettebb forrásvidék után kutatva — a forrásokat is formának tekinti, elsősorban az immagináció, a beleélés eszközeivel kötve össze a 18. század és a mai élet érintkezési pontjait, mindenekelőtt a térbeli kapcsolásokra figyelve, és elhanyagolva a határokat mindig szigorúbban megvonó idővonalakat.

Az elmúlt év legjobb prózai alkotásainak ez az irodalmi közös vonása. Egy még eléggé nem stabilizált és könnyen múló pillanat ez, mely legkiválóbb eredményét egyrészt a *Rózsaméz*ben hozta meg, másrészt pedig Brasnyó István kötetében. Ebben az utóbbiban azért is, mert Brasnyónak egy már korábban, lényegében minden eddigi munkájában előtérbe állított irodalmi koncepciót, melynek csak egyik összetevője a helyi színek, sikerült a történelem felé és a lírai bensőségesség felé egyidőben kiteljesíteni. Egy olyan sajátos prózatípust alakított ki ezzel Brasnyó István, amely már nemcsak az övé, hanem a jugoszláviai magyar irodalom autentikus értéke is; csak a túlírotság veszélye fenyegeti ezt a formát.

Brasnyó István könyve a két kiemelt verskötetettel együtt, szerintem, az 1976. évi Híd Irodalmi Díj legkomolyabb jelöltje.

SZELI ISTVÁN:

Domonkos István: *Tessék engem megdicsérni*

Gyermekverset ma egyedül úgy lehet, kell és érdemes írni, ahogyan Domonkos István: nem a gyermekhez lehajolva, a gyermeket nem kiemelve saját közegéből, hanem vele azonosulva, vagyis vállalva az ő világát, szemléletét, s egyben le is vonva azokat a versbeli konzekvenciákat, amelyek e felfogásból származnak. Az azonosulás itt is abban mutatja erejét, hogy a költő nem lép ki a gyermeki világ határai közül, nem alkot olyan rímeket, képeket, hason-

latokat, amelyeket verselgető gyermekek nem tudnának „kitalálni”. Domonkos jelzői, szókapcsolatai, képzettársításának mechanizmusa, a versbeli szituációk, a szókészlet, a megnyerően „ügyetlen” verselés s az egész képi világ a kamasz-kor felé közeledő gyermek hamisítatlan, naiv, üde bensőségével azonosul. Nem utánérzésre célzunk, amikor annak a véleményünknek adunk kifejezést, hogy Domonkos versalkotásában olyanféle belső rendező elv jut kifejezésre, mint József Attila kölészetében, aki a gyermekvershez nem redukcióval jutott el, nem egész poézisének valamiféle leépítésével és elszegényítésével, azaz nem a költői igényről való lemondás árán, hanem csak az eszközök bizonyos szelektálásával, anélkül azonban, hogy feladta volna a poézist első fokon meghatározó elveit. Ha most Domonkos úgynevezett „felnőtt” költészetének szerkezeti és versépítési logikáját és eljárásait szembeesítjük az itt megvalósítottal, azt látjuk, hogy képszerkesztésének természetétől a rímhasználatáig s azon túl a ritmikai képletekig mindenütt nagy a megfelelés közörtük, a dolgok természetéből adódó eltérésekkel. A kötet első darabja és a címadó vers, mint magaslati pontok, bizonyíthatják ezt az állításunkat a legkézzelfoghatóbban. Ezzel azt szeretnénk kiemelni, hogy a szerző nem tesz engedményeket a gyermekvers igénytelenségéről hagyományosan kialakult elvárásoknak.

A kötet értékeit nem a didaktikailag hasznosítható tartalmaiban vagy egyéb — a költészetet csak periferikusan meghatározó — kritériumokban látom, hanem a gyermeki gondolat-, érzés- és ösztönvilág spontán megragadásában, ami a Domonkos-vers autentikusságával jut kifejezésre, mindenféle kívülről bevitt, mesterséges és kényszerítő mozzanatot mellőzve. Játék ez a szó legnemesebb értelmében. A versritmus, a szóérték, a hangzás és hangoztatás, a képzetek és fogalmak, a vonzatok és képek játéka és sikeres próbatétele ez a könyv.

Ács Károly: *Ének füstje, füst éneke*

Ács Károly *Ének füstje, füst éneke* című kötetét az 1976. évi hazai magyar irodalmi termés legkomplettebb könyvének tartom. E versgyűjteményben látom ugyanis leginkább megvalósulni a mű és az alkotója közötti teljes egyseget és megfelelést. Ez a kötet mindenképpen alkalmasnak látszik tehát arra, hogy ne csak a pillanatnyi orientációt, a költői ihlet jelen percének hőfokát, az alkotásfolyamat egy fázisát mérjük vele, hanem egy egész költészetet, még ha nem lezárt pályaképről beszélünk is. Az *Ének füstje, füst éneke* című válogatásban nem a rendszerint évfordulókon megjelenő „válogatott versek”-et köszöntjük, nem azt a ritka alkalmat, hogy hosszsmetszetben tekinthetünk át egy írói-költői-műfordítói pályát, méghozzá úgy, ahogy ő maga kínálja fel annak látványát (tehát kritériumára is fényt derítve). A kötet értéke továbbra is maga az a költészet, amelyet lapjain olvashatunk, de akaratlanul is három évtized munkásságát tehetjük vele mérlegre. Ez a munkásság pedig méreteiben, súlyában, irodalmunk alakulásában betöltött szerepe szerint is igen imponzáns. Ezúttal nem kell szólnunk az Ács-vers költői minőségeiről, mert arról már megbízható képet alkothattunk magunknak azoknak a köteteknek az alapján, amelyek alapul szolgáltak e válogatáshoz vagy pedig a lapokból és folyóiratokból, amelyek az itt olvasható verseket közölték. Az ilyenféle prezentálás azonban nemcsak egyszerű summázat eredménye, hanem *új könyv*, tehát több is, kevesebb is, mint az alkotórészek egyszerű összege. Ezt az *új könyvet*, mint írója

egénységének leghívebb kifejezőjét, sajátos világának mindeddig legjobb bemutatóját vélem a maga komplexitásánál fogva az év „magyar nyelven írt legjobb könyvének”, amelyből mind az átlagos versolvasó, mind a kritikus és irodalomtörténész is csak gazdagodhat. Az olvasó a szó művészetének erejét és szépségeit élvezheti és értékelheti benne, a kritikus és irodalomtörténész Acz személyes fejlődésének képét s egyúttal a háború utáni hazai magyar költészet egész panorámáját szemlélheti.

URBÁN JÁNOS:

Brasnyó István: *Tükrös madonna*

Brasnyó István az elmúlt egy évtized alatt tizennégy könyvet írt és jelentetett meg. Az újvidéki Forum Könyvkiadó által 1976-ban kiadott *Tükrös madonna* a szerző tizenötödik könyve.

Tendenciával teltett írásaiban mind több az állandó értékű alkotás. Élet-hűséggel mutatja meg életünk tegnapijának emberét, környezetét. Mondhatni, hogy az időszak légköre, életritmusa határozza meg írói vallomását. Tárgyi ismeretével megőrzi számunkra érzelmi és értelmi alaphangját annak a környezetnek, amelyből útra indítja szereplőit.

A megszokott vagy megrontott nyelvezetünk szépítésének és gazdagításának időszakában az elfelejtett, megváltozott, az életünkéből kihullott szavakat Brasnyó nyelvezetében újraéltjük, érezzük anyanyelvünk kifejező erejét, igaz hangzását. Értelemmel, értelemmel tudatosan megfogalmazott életűzú mondatai hömpölyögnek, hogy magukkal ragadják az olvasót, oda, ahova az író irányítja.

A lényegig mutató prózája — lírai telítésű írásai — esztétikai téren erőteljes értéke kispróza-irodalmunknak. A *Tükrös madonna* kötet anyagában jelen van — meggyőzően hat — az írói törekvés, a társadalmi igény szándéka, az olvasó érdeklődésének figyelembevétele.

A hétköznapiok küzdelmében, az író által bemutatott láthatáron a csalán, a maszlag, a gyom, a bogács, tövisek, koronafasövény, szilvafa, akácfa, eperfa, jegenye, torony, majorudvar, magtár, malomépület, átvevőhely, kisvasút, iskola, ököristálló, sáros udvar, nádtetős jégverem, az istállótetőre festett májusi jelmondat, trágyafoltos gumicsizma, félkerék, a kastélykertben hernyótalpas traktor és megannyi más tárgy, eszköz, épület, növényzet képezik a díszletet. A színen a borbély, a pályaoőr, csendőr, rendőr, a szegényember, a szénakaparó, cséplőgépnél dolgozók, jószággondozók, traktorvezetők, tanyasi emberek a maguk fakó társadalmi múltjával és a közelmúlt emberei, akiknek van munkaruhájuk, képezik a szereplőket. Körülöttük csikó, borjú, ló, kutya, a Tiszának tartó öszvér, megfagyott borjak, éhen döglött madár s megannyi más mutatja mesterei részlettel az író meglátásait.

Brasnyó István meglátásait és látomásait nem mondja el végig, a lényegre mutat, az olvasóra hat, hogy találja fel magát az írásban, lépjen a mai élet elővilágába, a tengnappól indult szemtanúk közé, akik hitelesítik az író történeteit. Brasnyó István meggyőző művészi eszközzel, jellemzően egyéni hangon, sorjázásban fogalmazza meg mondanivalóját.

Vidékünk tegnapi életének feltárása, az emberi sorsok értelmezése és bemu-

tatása igazolja Brasnyó István írói elkötelezettségét. A *Tükrös madonna* az írói termés legjavának beérését tartalmazza.

Az elmondottak alapján úgy érzem, Brasnyó István műve érdemes a Híd Irodalmi Díjra.

VAJDA GÁBOR:

Ács Károly: *Ének füstje, füst éneke*

Véleményem szerint az 1976-os Híd-díjnak két esélyese van: Ács Károly és Brasnyó István.

Ács Károly múlt évi könyve három évtized munkásságának kivonata, eredeti költeményeket és versfordításokat egyaránt tartalmaz. Legmagasabb díjunkra a művészetnek a költői önfegyelemben kifejezésre jutó megbecsülése érdemesíti. Sohasem akart mindenáron költő lenni, ezért az utóbbi években csak egyszerű-kétszer találkozhattunk évenként a verseivel, melyek mindig nagy élményt nyújtottak. Nem tartozik szorosan ide, hogy — miként a *7 Nap* kritikusa találon megállapította — költészetünk színvonala magasabb lenne, ha Ács a *Híd* főszerkesztőjének szerepében bátrabban érvényesítette volna ízlését a havi vers-termés megválogatásában.

Költészete nem skatulyázható a „modern”, illetve „hagyományos” kifejezésekkel. Ha mégis ebből a szempontból kellene meghatározni, akkor azt mondhatnánk, hogy azért modern, mert versei lényegét nem érzések, hanem emóciók képezik; abban a tekintetben viszont hagyományos, hogy intellektusáról és a formák tiszteletéről sohasem igyekszik lemondani.

Fordítói munkásságát ilyen rövid terjedelemben csak közhelyekkel lehetne minősíteni. Tény azonban, hogy itt is értékes munkáról van szó, melynek kiértékelése a jövő feladata.

Brasnyó István: *Tükrös madonna*

Brasnyó István vajdasági viszonylatban testesnek mondható könyve egy kis-regényt és számos novellát tartalmaz; művészi attitűdjében nem mondható teljesen egységesnek. Írónk ugyanis éppen az átalakulás fázisában van: a korábbi művészi szemléletét a *Vissza!* című történelmi kisregénye tükrözi, míg a novellák — s erre a cím is önironikusan utal — realiztikusabb eszközökkel igyekeznek a korábban elvontabb módon megközelített tárgyi világnak egyik részletét birtokba venni.

Igaz, hogy Brasnyó István, újságíró lévén, tárcanovellákat is ír, sőt talán azt is lehetne mondani, hogy könyve legtöbb darabja tárcanovella, mégis el kell ismernünk művészi igényességét, amely rendkívüli nyelvi ökonómiajából ered, abból a képességéből, mely majdnem mindegyik szövegét a váratlan és lényegbevágó hangleütéssel költői módon parabolikussá teszi. Brasnyónál olykor szinte nem érezzük külön a nyelvet, annyira azonosult leginkább érdektelen tárgyával, de rendkívül szuggesztív tartalmával. Írásai általában nem könnyű olvasmányok, de többnyire megériük a fáradságot, mert írói felelőssége sohasem új játékot az olvasóval. Gyöngéje, hogy meglehetősen sokat ír, s könyvei meg-

jelentetésében nemigen van önkritikája. Ennek ellenére úgy vélem, hogy a *Tükrös madonna* nem sokkal, de valamennyivel mégis fölötte áll múlt évi könyvtermésünk java műveinek.

VÉGEL LÁSZLÓ:

Mivel a HÍD Irodalmi Díj odaítélésének szempontjai az elmúlt év könyvterméséből következnek, vagyis az alapszabályzat a legjobb könyv affirmálásán túl nem lát elő specifikusabb, konkrétabb és viszonylag függetlenebb esztétikai irányelveket, fontosnak tartom, hogy mielőtt megteszem javaslataimat, legalább néhány szóval jelezzem az 1976-ban kiadott művekről kialakult benyomásomat.

Az 1976-os esztendőben nem jelent meg olyan könyv, amely váratlan meglepetés lett volna, módosítana irodalmunk összképén, vagy pedig egy írói pályán belül jelentene új minőséget, az eddigitől eltérő pályaszakaszt. Csupán árnyalati eltérések vannak, erőteljesebbeket nem fedeztem fel. Annál inkább észlelhető, hogy az elmúlt évben számos olyan szerző műve látott napvilágot, akiknek eddigi munkássága értékes eredményt jelent a jugoszláviai magyar irodalomban, akik újabb könyvükkel tanúságot tettek írói erényükről, még akkor is, ha ez nem éri el legjobb műveik színvonalát. Mondhatjuk tehát, hogy az elmúlt esztendő az írói műhelyek stabilizálódását is magával hozta. (Egy kivételt viszont meg kell említeni: Gobby Fehér Gyula *A szent bolond* című regénye mindenképpen a szerző legjobb műve. Ebben a regényben Gobby vilásképe gazdagodott, ábrázolásmódja változott.)

Kiugró, kimagasló műveket tehát nem regisztrálhatunk, értékes, számottevő alkotásokat viszont annál inkább. Az elmúlt év jelzi, hogy irodalmunk érték-szintje emelkedett: számos jelentős, de semmi esetre sem hibáztalan és vitathatatlan minőségű alkotás látott napvilágot. Ez mindenképpen megnehezíti munkánkat, mert a kiemelkedő művekkel kapcsolatban is vannak kritikai fenntartásaink.

Véleményem szerint még egy jelentős és elgondolkodtató problémáról kell szólni a döntéshozatal kapcsán: az írói műhelyek viszonylagos megnyugvása idején nem jelentkezett határozottabban a mai társadalmi és emberi létkérdések iránt érdeklődés. A megnyugvás tényét üdvözölni is lehet, hisz jelzi azt, hogy egynehány értékesebb írónk íráskultúrája megnyugtató szinten állapotodott meg. A korszerű élethelyzetek és létproblémák elmaradását ezúttal nem is kérhetjük számon külön-külön az írókról, csak mint egy figyelmeztető jelenséget említjük meg. Hiányérzetünket csak növeli az a tény, hogy irodalmunkban az elvont lírai (vagy lírizáló) individuum került előtérbe, a valóságra való utalások túl esetlegesek és túl részlegesek, a periféria felé mutatnak. Nem hallgathatjuk el viszont azt a tényt, hogy újabban erőteljes formát nyert az a törekvés, hogy a helyi jelleg kifejezésre jusson. De ez a helyi jelleg nem a társadalmi ellenmondások szintjén, hanem a külsődleges elemek nagyfokú felhasználásával, vagy pedig a stilizáció által mutatkozik meg. Úgy vélem tehát, hogy a jelen pillanatban a művek többsége vagy még egy tradicionális vagy pedig már egy elmosódott, eklektikus modernséggel kialakított jelrendszer által kísérel meg „jelenteni” valamit. Az újító szándékú művek pedig nem képesek egységes, nyelvi-ileg következetesen kidolgozott rendszerré szerveződni. Merve osztályozást

persze nem végezhetünk, mert sokszor egyazon műalkotáson belül érezhető e kettőség romboló játéka. Egyenlőre tehát nyitott marad a szintézis lehetőségét előrejelző kérdés: az, hogy autentikus társadalmi létünk mikor tud majd egy korszerű és ugyancsak autentikus irodalmi struktúrában megvalósulni. Most csak annyit szögezhetünk le, hogy az értékes alkotások között többségben vannak a hagyományos eljárásokhoz zökkenőmentesen kapcsolódó irodalmi művek. A kritikánk is ezekre figyel jobban.

Az általunk felvetett problémát bonyolítja az is, hogy azokban az alkotásokban vagy részletekben, amelyekben a társadalmi kontextus némileg pontosabban rögzíthető, nem alakult ki autentikus formanyelv. Az esztétikailag kimunkáltabb, a nagyobb nyelvi erővel létrehozott művek esetében viszont a jelentés egysíkúságát tapasztalhatjuk. S mivel úgy véljük, hogy a műalkotás világát nem lehet csak a struktúrák elvont viszonylatrendszerévé zsugorítani, mivel a műalkotás kapcsolata a történelem és a társadalom világtával nem véletlenszerű, úgy véljük, hogy ez a *hiány* elsőrangú művészi problémaként is felvetődik.

A dilemmák rögzítéséből viszont az is kitűnik, hogy az idei termés nem a „vagy-vagy” szituációja elé állít bennünket, mert vitatható részletek és törekvések minden egyes könyvben vannak. A magam részéről a javaslatokat ezeknek az árnyalatoknak a szem előtt tartásával állítottam össze, tehát olyan műveket javaslok megvitatásra, amelyekben ezek az ellentmondások kisebb mértékben jutnak kifejezésre.

Ács Károly: *Ének füstje, füst éneke*

Ács Károly kötete különleges kompozíciót képvisel, amely önmagában is értéket jelent. Az 1945—1975 között írott verseit válogatta össze oly módon, hogy minden egyes évet egy vagy két vers képvisel. Ezt az anyagot Ács a jugoszláviai költők verseinek fordításával egészíti ki: ezek is szerves részei a kötetnek, mivel a költői és műfordítói műhelyt Ács „tüntetőleg” nem választja ketté. A közölt fordítások kialakult szemléletről és költészetével egybevágó koncepcióról tanúskodnak. Ebben az értelemben sajátosan jugoszláviai magyar verseskötetről van szó.

Ács költészetét már kellőképpen méltányolta a kritika, midőn a legjelentősebb költőink közé sorolta. A *Gyökér és szárny* című antológia ugyancsak a legjobbak között jelölte ki a helyét. Nyilvánvaló, hogy verifikált értékekről van szó és díjazásával a Híd Irodalmi Díjnak azt az utóbbi években kifejezésre jutott intencióját értékelnénk, amely szerint elsősorban a klasszikus jelenségeket kell figyelembe vennünk.

Ács verseskötete válogatás, de a válogatásnak megvannak a maga specifikumai, s most ezekre hívnám fel a figyelmet. A szerző kockázatot vállal, amikor az időrendi válogatás „béklyóját” vállalva szembesíti verseit a történelemmel, az idővel. A szembesítést nem tartjuk mindig mindíg sikeresnek. Artisztikus vonásai, klasszicizáló hangja gyakran sztereotip megoldásokra ösztönzi, s ezekben az esetekben a rutinos kétely hangja nem tud önálló eszmevilággá átalakulni. Nagyobb értéket tulajdonítunk azon verseinek, amelyekben Ács „kikezdi” a formát, a végső fogódzót, vagyis amikor ironiája nem olvad fel a semleges tűnődésben. Ekkor határozottabban veti fel a kérdéseket, nagyobbakkal

néz szembe. A forma itt már nem csupán a költői eszköztár tartozéka, nemcsak béklyót vagy biztonságot, nemcsak nyugalmat és zárttságot, nemcsak esztétikai hitvallást jelent, hanem olyan lehetőséget rejt, amelyből mélyebb emberi és kulturális kalandok felé indulhat. A forma tehát nemcsak séma, hanem az élet intenzív ellentmondásait is tartalmazza: ilyenkor mutatkozik meg a maga teljes valóságában a kételkedő költő, aki meglepő szenvedélyességgel foglalkozik a történelmet szimbolizáló pillanatokkal. Ács a szó nemes értelmében alkalmi költő is. Amikor a formát szembesíti a pillanattal, igen jó alkalmi verseket ír. Kifinomult nyelvrézéssel, mértéktudóan, objektív aspektusból ragadja meg az idő, a pillanat nyelvi frazeológiáját. S még egy dologról nem szabad megfeledkeznünk: vállalva a történelmet, Ács egy mély, esztétikailag releváns, *elkötelt* költői világot teremtett meg.

Könyve szubjektív összegezés is. Arra kényszerít bennünket, hogy a szokványos minősítéseket felülmúlva vegyük észre költészetének mélyebb és tartalmasabb vonulatát is: azt a költői szubjektívítást, amely egy önmagát marcangoló, kételkedő világot tud felmutatni, miközben a bizonytalanságokat fájdalmas keménységgel, és megsebzett tömörséggel regisztrálja.

Tolnai Ottó: *Verseik*

Tolnai Ottó verseskötényvét is bizonyos mértékig az eddigi versekre alapozó új kompozíció jellemzi. Pontosan kell érteni és értelmezni eddigi költői útját, hogy az új könyvet megközelíthessük. A kötetben akad néhány programmatikus részlet, amely azt szuggerálja, hogy Tolnai a lírai remnieszencia területére jutott, hogy a lírai visszaemlékezésekből merítő lírai önaroképet fest. A kötet egésze viszont arra enged következtetni, hogy másról van szó. Az új versek a régiek olvasatának jegyében jöttek létre, de ez az olvasat a mai kulturális és szociális kontextusban születik meg. A költő a hetvenes évekről beszél, oly módon, hogy kulturális-esztétikai történetet mond el. Ennek a történetnek a lefolyása nem stilizált, kusza szálak vezetnek ki belőle, a motívumok összeolvadása és elválása egy igen gazdag költői világot tár fel. S Tolnai úgy szólongatja a történetének idejét, mintha hullámvegyéssel perlekedne. Az élet esztétikai vetülete kap elsőrangú szerepet ezekben a versekben, csakhogy ennek az esztétikai élménynek egyre inkább szélesedik a horizontja.

E kötet van annyira aktuális, mint a *Homorú versek* volt a maga idejében. Ám időközben Tolnai versbeszéde is árnyaltabb lett, világlátása is változott. Elhalványult az ártatlan romantikus kaland élménye, az egek megostromlása, s megerősödött a csillámló érzékenység hangja, az a magányosságtudat, amely az időbeli szakadékokat, az idővel való szakadékokat, az emberekkel való szakadékként éli át. S azt is le kell szögeznünk, hogy költői nyelve árnyaltabb lett, érzékenyebb, játékosabb. Viszont még mindig erős a veszély, hogy a részletek eluralkodnak a vers egészen, a pazarló versbeszéd időnként fojtogató. A kötet hiányosságai közé sorolandó az is, hogy néhány részlet érzélgős is. Idegen és egészen váratlan hang ez e költészetben. Ennek ellenére teljes értékű világról van szó, amellyel lehet vitatkozni, sőt lévén szó vitatkozó költészetéről, ez nem is lenne természetellenes.

Veszteg Ferenc: *Réják*

Ha esztétikai kultúránk problémaérzékenyebb lenne, akkor mondhatnánk, hogy az utóbbi évek egyik legtöbbet vitatott könyvéről van szó. Tagadhatatlan ugyanis, hogy Veszteg Ferenc az a költő, aki a legradikálisabban gondolja végig a korszerű poétikai elveket. Pontosabban: ennek az elvnek a következetes elgondolása alapvető költői élménye is. Első verseskötet ez, de tagadhatatlan, hogy nagymértékben hozzájárul költői nyelvünk gazdagításához. Olyan költő Veszteg, aki következetesen tud nyelvben gondolkodni. Ez a vonása racionális versszerkesztéssel párosul, amely azonban nincs mindig összhangban misztikus gondolati világával. Veszteg ökonómikusan szerkeszt, verseiben nincs egy felesleges szó, verseinek precíz architektúrája van. De ez az ökonómia sokszor megelégszik a pusztá felsorolással, s ezért a vers belső jelrendszere laza, néha esetleges. Ez természetesen nem kérdőjelezi meg precíz nyelvi fantáziáját, legfeljebb azt mutatja, hogy nagyobb terhet rak a szavakra, mint amennyit azok elbírnak.

Tiszteletreméltó az az igyekezet, hogy megalkuvás nélkül alakítsa szuverén költői világát. Ritkán találkozhatunk ennyire öntörvényű költői világgal, mint amilyen Vesztegé. Azt talán felesleges hangsúlyozni, hogy világa még nem alakult ki teljes egészében, hogy misztikus létélménye sajnálatos módon ellentétbe kerül kritikai világképével, de mindezek ellenére a *Réjákat* a jelentősebb könyvek között említhetjük. Azok között, amelyek az új nemzedék egyik poétikai törekvését képviselik, Danyi Magdolna vagy Böndör Pál mellett. Ők jelentenek ugyanis olyan, egymástól eltérő utakat, amelyeket mindenképpen számon kell tartanunk. Annál is inkább, mert költészetünkben mind határozottabban kérnek helyet az újabb, a fiatalabb költők is.

A *Réják* jelentősége szerintem megközelíti Major Nándor 1959-ben kiadott és Híd-díjjal jutalmazott *Versség* című elbeszéléskötetét, vagy pedig Domonkos István *Rátka*, illetve Tolnai Ottó *Homorú versek* című könyveit, amelyek 1963-ban láttak napvilágot. Veszteg újabb versei, mint például az 1975-ben megjelent *Az A Á nagy Arkánája* (*Híd*, 1975. 10.), arra figyelmeztetnek, hogy megérdemli az egyébként mindig nagy kockázattal járó bizalmat.

A bíráló bizottság 1977. március 23-án megtartott harmadik értekezletén hozott döntést, és döntését a következő jegyzőkönyv formájában közölte:

JEGYZŐKÖNYV

a Híd Irodalmi Díj bíráló bizottságának 1977. március 23-án tartott üléséről.

A Híd Irodalmi Díj bíráló bizottsága — Bányai János, Szeli István, Urbán János, Vajda Gábor, Végel László — Urbán János elnökletével megtartott ülésén határozatot hozott az 1976. évi Híd Irodalmi Díj odaítéléséről.

A bizottság 1977. március 9-én, 21-én és 23-án megtartott ülésén harmincegy irodalmi alkotást bírált el, amelyek 1976. január elseje és december 31-e között jelentek meg, s — figyelembe véve az irodalmi szerkesztőségek és rovatok indítványait és az általuk megjelentetett műbírálókat — egyhangúlag úgy döntött, hogy az 1976. évi Híd Irodalmi Díjat Brasnyó Istvánnak *Tükrös madonna* című művéért ítéli oda.

A bizottság véleménye szerint Brasnyó István sajátos epikai világot épített ki, amelyet egyéni, kifejező nyelven fogalmaz meg különleges atmoszférateremtő erővel. Díjazott műve írói világának egyik jelentős állomása, amely méltóképpen képviseli a szerző írói erényeit.

A bíráló bizottság munkájának dokumentációját a *Híd* folyóirat 1977. májusi számában közli.

Újvidék, 1977. március 23-án

A bíráló bizottság tagjai:

Bányai János s. k.

Szeli István s. k.

Urbán János s. k.

Vajda Gábor s. k.

Végel László s. k.